

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2011 vp

Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 2010

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä syyskuuta 2011 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomuksen vuodelta 2010 (K 11/2011 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- Sitran hallintoneuvoston puheenjohtaja vuonna 2010 Timo Kalli
- Sitran hallintoneuvoston puheenjohtaja vuonna 2011 Ben Zyskowitz
- yliasiamies Mikko Kosonen, rahoitus- ja talousjohtaja Magnus Sjöblom, ohjelmajohtaja Jukka Noponen, viestintäjohtaja Teppo Turkki ja asiamies Tapio Anttila, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra.

SITRAN TOIMINTA

Sitra on toimintavuonna jatkanut vuonna 2005 alkanutta ohjelmapohjaista toimintaansa. Energiaohjelma (2008—2012), Kuntaohjelma (2009—2013) ja Koneteollisuuden kasvuohjelma (2008—2011) jatkuivat suunnitellun mukaisesti, ja uusina ohjelmina käynnistyivät Maamerkit-ohjelma (2010—2014) ja Julkishallinnon johtamisohjelma (2010—2013). Pitkäkestoisemmän ohjelmatoiminnan ohella Sitra järjesti kaksi lyhyempää kehitysohjelmaa, joista Suomen elinvoiman lähteet kartoitti Suomen tulevaisuuden haasteita ja mahdollisuuksia ja Helsinki Design Lab -kehitysohjelma strategisen designin käyttöä yhteiskunnallisen ongelmanratkaisun työkaluna. Ohjelmatoimintaa tukevat Sitran panostukset liiketoiminnan kehittämiseen ja harjoitettu sijoitustoiminta. Toimintavuoden ai-

kana kehitettiin mm. uutta yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen perustuvaa liiketoimintamallia. Sijoitustoiminnassa Sitra irtautui kokonaan 10 yrityksestä ja teki uusia, ohjelmien strategiaan kohdealueisiin suuntautuvia sijoituksia 5 yritykseen. Lisäksi Sitra teki 3 uutta rahastosijoituspäätöstä.

Sitra käynnisti vuoden 2010 loppupuolella uuden strategiansa valmistelun, jota taustoittaa laaja evaluointi. Uusi strategia on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2012 alusta lukien.

Sitran peruspääoman markkina-arvo oli vuoden 2010 lopussa 697 miljoonaa euroa. Sijoitusomaisuuden tuotto oli +9,3 %. Peruspääomasta oli sijoitettu osakkeisiin 49 %, korkoinstrumentteihin 45 % ja muihin kohteisiin 6 %. Noin 85 % tuotosta kertyi osakesijoituksista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sitran toimintaa on kertomusvuonna ohjannut kolme keskeistä strategista painopistettä. Tavoitteena on ollut uudistaa ajattelua hyvästä elämästä, etsiä yhteiskuntaa uudistavia toimintamalleja, joissa lähtökohtana on ihminen, sekä vauhdittaa liiketoimintaa, joka tähtää kestäväan hyvinvointiin.

Ohjelmapainotteinen työ on muodostanut jo totuttuun tapaan Sitran toiminnan rungon. Valiokunta katsoo, että ohjelmakokonaisuuteen on valittu Suomen tulevan kehityksen kannalta tärkeitä osa-alueita, joilla kaivataan uusia visioita ja toimintamalleja sekä ideoita muutosprosessin eteenpäin viemiseksi. Lyhytkestoisemmat kehitysohjelmat ovat puolestaan lisänneet Sitran kykyä vastata useampivuotista ohjelmatoimintaa nopeammin uusiin muutostrendeihin. Sitra on jatkanut hyviä näyttöjään riippumattomana ideoijana ja verkottajana.

Vuonna 2005 alkaneen ohjelmapainotteisen toiminnan evaluointi päätettiin aloittaa kertomusvuoden lopussa, ja tämä työ on saatu kuluvana vuonna päätökseen¹. Havainnot sivuavat monilta osin samoja aihepiirejä, joita talousvaliokuntakin on tuonut esille aiemmissa Sitran toimintakertomuksista antamissaan mietinnöissä. Evaluoinnin päähuomiot osoittavat, että Sitran kaltaiselle riippumattomalle ja vallitsevia käsitteitä haastavalle toimijalle on selkeää tarvetta. Sitran rooleina nähdään erityisesti vaihtoehtojen etsintä, ideointi ja ennakointi.

Arviot ohjelmatoiminnan tuloksista ovat pääsääntöisesti myönteisiä. Ohjelmajohdoksen toimintamallin osalta nostetaan kuitenkin esille epäily siitä, onko tämänkaltainen työskentelytapa enää erityisen innovatiivinen ja muutosvoi-

mainen. Sille esitetään vaihtoehtoina mm. koulutus- ja dialogiprosesseja. Toiminnan toteutus- tapoihin liittyvinä kehitystarpeina nousevat evaluoinnissa esille mm. laajentuvien verkostojen hallinnan kehittäminen ja kansainvälisen asiantuntemuksen nykyistä laajempi hyödyntäminen. Myös Sitran pääomasijoitustoiminnan tarkoituksien ja pelisääntöjen selkeyttämistä pidetään tärkeänä.

Edellä olevaan liittyvä muutostyö on käynnissä. Sitra on jo kertomusvuoden aikana päättänyt siirtyä nykyisistä useista erillisistä hankkeista kohti harvempia mutta laajempia toiminnan kokonaisuuksia. Valittavia, kestäväan hyvinvoinnin edelläkävijyyttä edistäviä teema-alueita työstettäisiin erilaisin metodein, jotka mahdollistavat nykyistä joustavimmat ja tarvittaessa nopeammat toimintatavat. Tämä toimintamalli on tarkoitus ottaa asteittain käyttöön vuoden 2012 alusta lukien.

Talousvaliokunta toteaa, että evaluoinnin tulokset antavat yleisellä tasolla hyvää palautetta Sitran toiminnasta. Selvää kuitenkin on, että tietyiltä osin toiminnan fokusta täytyy kirkastaa ja hioa toimintatapoja, jotta mm. strategista ketteryyttä voidaan parantaa. Olennaista myös on, että kansainvälisen osaamisen hyödyntämistä lisätään. Yleisten toimintapuitteiden osalta on tärkeää, että sijoitustoiminnan tuotoilla toimintansa rahoittava Sitra sopeuttaa toimintansa vastaamaan talouden heikentyviä näkymiä. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella on ilmeistä, että Sitra on tehokkain toimija ottamassa huomioon evaluoinnin esille nostamat kehittämistarpeet.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

¹ Yhteiskunnallisen muutoksen tekijyydestä ja näkiijyydestä: Sitran arviointi 2002—2011; Ramboll Management Consulting Oy (30.8.2011)

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Miapetra Kumpula-Natri /sd
jäs.	Lars Erik Gästgivers /r	Jukka Kärnä /sd
	Teuvo Hakkarainen /ps	Päivi Lipponen /sd
	James Hirvisaari /ps	Jari Myllykoski /vas
	Harri Jaskari /kok	Arto Pirttilahti /kesk
	Johanna Karimäki /vihr	Kaj Turunen /ps.
	Pia Kauma /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.